

Tijdschrift voor Neerlandistiek in Scandinavië en ommelanden

Ingrid Wikén Bonde

september 2008

Ingrid Wikén Bonde

Ingrid Wikén Bonde (1943) studeerde Duits, Frans en Nederlands aan de Universiteiten van Stockholm, Parijs (Sorbonne), Leuven en Amsterdam (UVA). In 1972 studeerde ze af in Duits en begon in 1977 aan een promotieopleiding voor Nederlands. In 1978 werd ze benoemd tot universitetslektor (senior lecturer) Nederlands aan de Universiteit van Stockholm. In 1997 promoveerde ze aan de Universiteit van Stockholm op een proefschrift over de receptie van de Nederlandse literatuur in Zweden tussen 1830 en 1995. Het jaar daarna werd ze benoemd tot docent (assistant professor) voor Nederlands.

Zij maakte een twintigtal literaire vertalingen uit o.a. het Nederlands. In 1979 kreeg ze hiervoor de Martinus Nijhoffprijs. In samenwerking met studenten verschenen nog eens een twintigtal vertalingen.

Het vak Nederlands aan de Universiteit van Stockholm

Ik denk dat veel Zweedse germanisten Nederlands als bijvak hebben gekozen vanwege het boekje dat de Nederlander N. C. Stalling in 1910 samenstelde tijdens zijn gastdocentschap aan Uppsala. Het is een keurig boekje met literaire teksten die rond 1910 actueel waren, met een grammatica en met een overzicht van de Nederlandse letterkunde en met aantekeningen over de opgenomen auteurs. Degene die Stalling had aangesteld was Hjalmar Psilander, hoogleraar Duits, in Uppsala. Stalling bleef niet lang in Zweden maar zijn boekje heeft ervoor gezorgd dat er op academisch verantwoorde wijze modern Nederlands kon worden gestudeerd.

Toen de universiteit van Stockholm begin de jaren dertig docenten voor de moderne talen aanstelde zorgde de hoogleraar Duits, Erik Wellander, ervoor dat er ook Nederlands werd gegeven. Een schenking van de industrieel A. N. Versteeg maakte het mogelijk om Martha A. Muusses als docente aan te stellen. In die hoedanigheid reisde ze trouwens eveneens naar de

universiteiten van Uppsala, Lund en Gotenburg totdat ze in 1947 in Uppsala en Stockholm tot zogenaamd buitenlands lector werd benoemd. Muusses doceerde het Nederlands niet alleen, ze vertaalde ook gedichten, hield lezingen en schreef naast onderwijsmateriaal (grammatica, boek met Nederlandse teksten) ook o.a. een zeer persoonlijke Nederlandse literatuurgeschiedenis in het Zweeds.

Toen ze in 1961 met pensioen ging werd ze in Stockholm en Uppsala opgevolgd door Jaap de Rooij. De Rooij was niet alleen utländsk lector maar hij kreeg binnenkort ook de Zweedse academische titel docent waardoor hij bevoegd werd verklaard om promotieonderzoek te begeleiden. In die tijd had men als docent een vaste onderzoeksbaan. Daarom kon Annie Delfosse nu als opvolgster van De Rooij als utländsk lektor aan het werk.

Met de Rooij en Delfosse kreeg het Nederlands twee echte neerlandici. Er werd voorlopig niet meer zo intensief binnen het literaire veld gewerkt maar meer binnen het academische veld en het Nederlands werd in 1966 een zelfstandig studievak in plaats van een onderdeel van de studie Duits. Er kwam tijdens de periode De Rooij een goed georganiseerde studie van drie semesters Nederlands, volgens hetzelfde patroon als de studie Duits. De afdeling Internationale betrekkingen van het Ministerie van Buitenlandse zaken in Den Haag betaalde ook sinds 1967 een assistentschap van 128 uur per jaar, die werden gegeven door Ingrid Wikén Bonde. Toen De Rooij in 1970 terugkeerde naar Nederland kwam de studie Nederlands in een hachelijke positie te verkeren. Het buitenlandse lectoraat en het assistentschap Nederlands boden tijdelijk uitkomst. In 1972 verliet echter ook Annie Stålbrandt (Delfosse) Zweden, en Chris Beke, licentiate uit Gent, en Ingrid Wikén Bonde, Zweeds licentiate in het vak Duits gingen elk 50% van de uren van het Nederlandse buitenlandse lectoraat geven. Het assistentschap werd doorgegeven aan Boerje Bohlin. In 1978 werd door tussenkomst van Nederland en België naast het buitenlandse lectoraat, dat een tijdelijke aanstelling was, een vast Zweeds lectoraat voor Nederlands ingesteld. Die betrekking komt overeen met een Nederlands universitair docentschap". Er kwam ook een promotieopleiding voor Nederlands. Ingrid Wikén Bonde was de eerste promotiestudente en ze deed haar tentamens bij De Rooij, Ze werd benoemd tot universitair docent. Het buitenlandse lectoraat werd door het vak Duits opgeslorpt.

Ingrid Wikén Bonde voerde een magistercursus voor Nederlands in en maakte van de studiedeelstukken van alle cursussen, behalve die van het eerste semester (algemeen overzicht), keuzevakken van 5 studiepunten, zodat men kon kiezen wat in ieders individuele geval interessant was. Ze ontwikkelde ook een aantal nieuwe cursussen. Er kwam een cursus vertalen van verschillende tekstsoorten, een nieuwe cursus 17e eeuw waarbij de nadruk lag op de contacten tussen Zweden en Nederland in de 17e eeuw, een cursus Afrikaans, een cursus Juridisch en economisch Nederlands (Bohlin), een cursus Fries (Bohlin). De cursus Middelnederlands bleef grotendeels behouden maar er kwamen twee verschillende cursussen literatuur voor gevorderden: één voor de literatuur van 1700-1900 en één voor de tijd na 1900.

Toen Wikén Bonde in 1997 binnen het vak Nederlands gepromoveerd was op de receptie in Zweden van de uit het Nederlands vertaalde literatuur tussen 1830 en 1995 en in het jaar daarop tot (Zweeds) docent werd benoemd kreeg het Nederlands in Stockholm ook een promotiebaan. De eerste doctoranda was Annika Johansson, die in 2006 promoveerde op de semantische verschillen tussen het Zweedse werkwoord “komma” en het Nederlandse “komen”. Na haar kon Sara Van Meerbergen als promovenda worden aangesteld.

Met de invoering van het Bologna-systeem vielen de cursussen Fries en juridisch en economisch Nederlands weg. Maar de juridische en economische teksten konden net zo goed bij de cursus vertalen van verschillende tekstsoorten worden ondergebracht. Deze cursus kon op een aanzienlijk niveau worden gehouden doordat oud-studenten van de afdeling, die binnen de verschillende EU-instanties als vertaler of jurist-linguïst aangesteld waren, elk een les binnen hun specialisatie kwamen geven (economie, rechten, parlementsteksten).

In 2007 ging Ingrid Wikén Bonde met pensioen. De faculteit heeft besloten dat het Nederlands als vak mag blijven bestaan maar dat er geen magistercursus/ mastercursus kan worden gegeven omdat er alleen een gepensioneerd docent is. Dat de bachelor kan worden behouden komt door het feit dat de afdeling een gepromoveerd lector heeft, Annika Johansson. Eigenlijk zijn er twee vereist maar Stockholm en Gotenburg kunnen immers samenwerken.